ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ JEAN MISCHO

της 1ης Ιουλίου 1999 *

1. Στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του Hauptzollamt Neubrandenburg και της εταιρίας Lensing & Brockhausen GmbH (στο εξής: Lensing & Brockhausen), το Bundesfinanzhof υπέβαλε στο Δικαστήριο δύο προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 36 του κανονισμού (ΕΟΚ) 222/77 του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 1976, περί της κοινοτικής διαμετακομίσεως [1], όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 474/90 του Συμβουλίου, της 22ας Φεβρουαρίου 1990 [2], και του άρθρου 11α του κανονισμού (ΕΟΚ) 1062/87 της Επιτροπής, της 27ης Μαρτίου 1987, για τις διατάξεις εφαρμογής και τα μέτρα απλούστευσης του καθεστώτος κοινοτικής διαμετακόμισης [3], όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1429/90 της Επιτροπής, της 29ης Μαΐου 1990 [4].

Η διαφορά της κύριας δίκης

2. Στις 8 Ιουλίου 1992 η Lensing & Brockhausen, γραφείο εκτελωνισμού, ζήτησε από το Hauptzollamt Neubrandenburg να τεθεί υπό διαδικασία εξωτερικής κοινοτικής διαμετακομίσεως μια αποστολή, προερχόμενη από την Πολωνία, με είδη καθορισμένης μορφής από χάλυβα. Στην τελωνειακή διασάφηση, την αποκαλούμενη «Τ 1», ως παραλήπτης αναφερόταν η εταιρία Ateliers Metalgroup de Marcinelle (Βέλγιο) και ως τελωνείο προορισμού το τελωνείο του Charleroi (Βέλγιο).

3. Ως καταληκτική ημερομηνία της προθεσμίας για την προσκόμιση της αποστολής είχε οριστεί η 16η Ιουλίου 1992. Με έγγραφο της 22ας Ιανουαρίου 1993, το Hauptzollamt πληροφόρησε τη Lensing & Brockhausen ότι η διαδικασία διαμετακομίσεως δεν είχε περατωθεί και ζήτησε τη συνεργασία της για την αποσαφήνιση των πραγματικών περιστατικών. Σχετική ειδοποίηση, αποσταλείσα στις 3 Μαΐου 1993 στο τελωνείο προορισμού, έμεινε αναπάντητη. Δεδομένου ότι το τελωνείο αυτό δεν απάντησε επίσης σε έγγραφο οχλήσεως αποσταλέν στις 12 Οκτωβρίου 1994, το Hauptzollamt εξέδωσε, στις 19 Ιανουαρίου 1995, απόφαση περί εισπράξεως δασμών και ΦΠΑ κατά την εισαγωγή.

4. Στις 5 Φεβρουαρίου 1995, η Lensing & Brockhausen υπέβαλε διοικητική ένσταση επικαλούμενη μια φορτωτική CMR για να αποδείξει ότι η εταιρία Ateliers Metalgroup είχε όντως παραλάβει και καταβάλει το τίμημα για τα είδη καθορισμένης μορφής από χάλυβα.

5. Με έγγραφο της 6ης Σεπτεμβρίου 1995, οι βελγικές αρχές επιβεβαίωσαν ότι η αποστολή δεν είχε προσκομιστεί στο τελωνείο προορισμού και αναφέρθηκαν σε δήλωση της

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

1 — ΕΕ ειδ. έκδ. 02/003, σ. 3.

2 — ΕΕ L 51, σ. 1.

3 — ΕΕ L 107, σ. 1.

4 — ΕΕ L 137, σ. 21.

εταιρίας Ateliers Metalgroup κατά την οποία τα εν λόγω εμπορεύματα είχαν παραδοθεί στην επιχείρηση DVL Industries (στο εξής: DVL). Σύμφωνα με τις πληροφορίες που διέθεταν οι βελγικές αρχές, ήταν αδύνατο να διαπιστωθεί αν τα δηλωθέντα στο παραστατικό διαμετακομίσεως εμπορεύματα είχαν πράγματι εκτελωνιστεί. Η DVL είχε εν τω μεταξύ κηρυχθεί σε πτώχευση.

6. Με απόφαση της 2ας Ιανουαρίου 1996, οι δασμοί και ο ΦΠΑ κατά την εισαγωγή μειώθηκαν από τις γερμανικές αρχές στα 6 544,90 γερμανικά μάρκα (DEM), ενώ η διοικητική ένσταση απορρίφθηκε κατά τα λοιπά.

7. Στα πλαίσια προσφυγής ενώπιον του Finanzgericht, η Lensing & Brockhausen ισχυρίστηκε ότι τα εμπορεύματα παρελήφθησαν στις 9 Ιουλίου 1992 από την εταιρία Ateliers Metalgroup, δηλαδή εντός της προθεσμίας προσκομίσεως, πράγμα που προέκυπτε από τη φορτωτική CMR. Το δικαίωμα να επιδιωχθεί η είσπραξη των δασμών ανήκε αποκλειστικώς, κατά την άποψή της, στο κράτος μέλος στο έδαφος του οποίου είχε διαπιστωθεί η παράβαση, ήταν δε άνευ σημασίας το γεγονός ότι οι δασμοί αυτοί δεν κατέστη δυνατό να εισπραχθούν σε βάρος της παραλήπτριας εταιρίας από τις βελγικές τελωνειακές αρχές. Η προσφυγή αυτή έγινε δεκτή, δεδομένου ότι το Finanzgericht έκρινε ότι απέκειτο στις βελγικές τελωνειακές αρχές και όχι στη γερμανική διοίκηση να απαιτήσουν την καταβολή των δασμών.

8. Το Hauptzollamt άσκησε αναίρεση ενώπιον του Bundesfinanzhof. Προς στήριξη της αιτήσεως αναιρέσεως, υποστήριξε ιδίως ότι δεν συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις επιστροφής που προβλέπονται στο άρθρο 36, παράγραφος 3, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 222/77.

9. Στόχος του άρθρου 36 του κανονισμού 222/77, το οποίο επικαλείται το Hauptzollamt, είναι ο προσδιορισμός του κράτους που είναι αρμόδιο για την είσπραξη των εισαγωγικών δασμών όταν έχει διαπραχθεί παράβαση ή παρατυπία κατά τη διάρκεια ή επ' ευκαιρία πράξεως κοινοτικής διαμετακομίσεως. Από την παράγραφο 1 του εν λόγω άρθρου προκύπτει ότι, όταν «διαπράχθηκε παράβαση ή παρατυπία σε συγκεκριμένο κράτος μέλος, τότε αυτό εισπράττει τους δασμούς και τις λοιπές επιβαρύνσεις που είναι, ενδεχομένως, απαιτητές, σύμφωνα με τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές του διατάξεις, με την επιφύλαξη της ασκήσεως ποινικής διώξεως».

10. Για την περίπτωση κατά την οποία δεν μπορεί να διαπιστωθεί ο τόπος της παραβάσεως ή της παρατυπίας, οι παράγραφοι 2 και 3 μνημονεύουν μια σειρά τεκμηρίων που επιτρέπουν την πρόληψη των συγκρούσεων αρμοδιοτήτων.

11. Έτσι, σύμφωνα με το άρθρο 36, παράγραφος 3:

«Όταν η αποστολή δεν προσκομιστεί στο τελωνείο προορισμού και ο τόπος όπου σημειώθηκε η παράβαση ή η παρατυπία δεν

μπορεί να προσδιοριστεί, θεωρείται ότι η εν λόγω παράβαση ή παρατυπία διαπράχθηκε:

— στο κράτος μέλος στο οποίο υπάγεται το τελωνείο αναχώρησης

ή

— στο κράτος μέλος στο οποίο υπάγεται το τελωνείο διέλευσης κατά την είσοδο στην Κοινότητα και στο οποίο κατατέθηκε το δελτίο διέλευσης,

εκτός αν, εντός προθεσμίας που θα καθοριστεί, προσκομισθεί απόδειξη κατά την κρίση των αρμόδιων αρχών για την κανονικότητα της πράξης διαμετακόμισης ή τον τόπο όπου πράγματι διαπράχθηκε η παράβαση ή η παρατυπία.

Στην περίπτωση που, ελλείψει μιας τέτοιας αποδείξεως, η εν λόγω παράβαση ή παρατυπία θεωρείται ότι σημειώθηκε στο κράτος μέλος αναχώρησης ή στο κράτος μέλος εισόδου, όπως προβλέπεται στη δεύτερη περίπτωση, οι δασμοί και οι λοιπές επιβαρύνσεις σχετικά με τα εν λόγω εμπορεύματα εισπράττονται από αυτό το κράτος μέλος σύμφωνα με τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις του.

Αν, πριν από την παρέλευση της τριετούς προθεσμίας που αρχίζει κατά την ημερομηνία καταχώρησης της διασάφησης Τ 1, έχει προσδιοριστεί το κράτος μέλος όπου διαπράχθηκε η προαναφερθείσα παράβαση ή παρατυπία, αυτό το κράτος προβαίνει σύμφωνα με τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις του στην είσπραξη των δασμών και λοιπών επιβαρύνσεων (εκτός από τους εισπραχθέντες, σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο, δυνάμει των ιδίων πόρων της Κοινότητας) που έχουν σχέση με τα εν λόγω εμπορεύματα. Στην περίπτωση αυτή, ευθύς ως προσκομισθεί η απόδειξη εισπράξεως, επιστρέφονται οι δασμοί και λοιπές επιβαρύνσεις που είχαν εισπραχθεί αρχικά (εκτός από τους εισπραχθέντες δυνάμει των ιδίων πόρων της Κοινότητας).

(...)».

12. Το Bundesfinanzhof εξέφρασε αμφιβολίες ως προς την ερμηνεία του άρθρου 36 του κανονισμού 222/77, σε συνδυασμό με το άρθρο 11α του κανονισμού 1062/87. Το τελευταίο αυτό άρθρο διευκρινίζει περαιτέρω τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθηθεί όταν η αποστολή δεν προσκομίστηκε στο τελωνείο προορισμού και ορίζει:

«1. Όταν κάποια αποστολή δεν προσκομιστεί στο τελωνείο προορισμού και δεν μπορεί να προσδιοριστεί ο τόπος όπου διαπράχθηκε η παράβαση ή παρατυπία, το τελωνείο αναχώρησης ειδοποιεί σχετικά τον κυρίως υπόχρεο το συντομότερο δυνατό και το αργότερο πριν τη λήξη του ενδέκατου μηνός από την ημερομηνία καταχώρησης της διασάφησης κοινοτικής διαμετακόμισης.

2. Η ειδοποίηση που αναφέρεται στην παράγραφο 1 πρέπει να αναφέρει κυρίως την προθεσμία εντός της οποίας η απόδειξη της κανονικότητας της πράξης διαμετακόμισης ή του τόπου όπου πράγματι διαπράχθηκε η παράβαση ή η παρατυπία δύναται να προσκομίζεται στο τελωνείο αναχώρησης προς ικανοποίηση των αρμοδίων αρχών.

Η προθεσμία αυτή ανέρχεται σε τρεις μήνες από την ημερομηνία της ειδοποίησης που αναφέρεται στην παράγραφο 1. Εάν εντός της προθεσμίας αυτής δεν προσκομιστεί η εν λόγω απόδειξη, το αρμόδιο κράτος μέλος προβαίνει στην είσπραξη των σχετικών δασμών και άλλων επιβαρύνσεων. Στην περίπτωση που αυτό το κράτος μέλος δεν θα είναι εκείνο στο οποίο βρίσκεται το τελωνείο αναχώρησης, αυτό το τελευταίο ειδοποιεί το συντομότερο το εν λόγω κράτος μέλος.»

13. Εν προκειμένω, το παραπέμπον δικαστήριο διαπιστώνει ότι το τελωνείο αναχωρήσεως δεν καθόρισε, έναντι του κυρίως υποχρέου, την προβλεπόμενη στο άρθρο 11α προθεσμία εντός της οποίας έπρεπε να προσκομιστεί η απόδειξη της κανονικότητας της πράξεως διαμετακομίσεως ή του τόπου όπου πράγματι διαπράχθηκε η παράβαση.

14. Υπό τις συνθήκες αυτές, έχοντας αμφιβολίες ως προς τις συνέπειες που έπρεπε να συναχθούν από τη μη τήρηση της προβλεπομένης στο άρθρο 11α διαδικασίας, ειδικότερα όταν οι εισαγωγικοί δασμοί δεν μπορούν πλέον να εισπραχθούν, λόγω της επελθούσας παραγραφής, εντός του κράτους μέλους όπου τελικώς θα αποδεικνυόταν ότι είχε διαπραχθεί η παράβαση, το παραπέμπον δικαστήριο αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει το άρθρο 36, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΟΚ) 222/77, σε συνδυασμό με το άρθρο 11α, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1062/87, την έννοια ότι μπορεί το κράτος μέλος του τελωνείου αναχωρήσεως να επιδιώξει, ελλείψει προσκομίσεως της αποστολής στο τελωνείο προορισμού, την είσπραξη των εισαγωγικών δασμών μόνον υπό την προϋπόθεση ότι τάχθηκε προηγουμένως στον κυρίως υπόχρεο η προθεσμία των τριών μηνών που προβλέπεται από το άρθρο 11α, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1062/87 και δεν προσκομίστηκε η επιβαλλόμενη από το άρθρο αυτό απόδειξη;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, έχει το άρθρο 36, παράγραφος 3, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΟΚ) 222/77 την έννοια ότι αυτό εφαρμόζεται και στην περίπτωση όπου ένα τελωνείο του κράτους μέλους αναχωρήσεως επιδίωξε την είσπραξη των επιβαρύνσεων επί των τεθέντων υπό καθεστώς κοινοτικής διαμετακομίσεως εμπορευμάτων, χωρίς ωστόσο να έχει ταχθεί προθεσμία σύμφωνα με το άρθρο 11α, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1062/87 και συνεπάγεται το άρθρο αυτό ότι το κράτος μέλος αναχωρήσεως πρέπει να επιστρέψει τους αναρμοδίως εισπραχθέντες δασμούς και επιβαρύνσεις μόνον υπό την προϋπόθεση ότι αποδεικνύεται ότι οι δασμοί εισπράχθηκαν εντός του κράτους μέλους όπου όντως διαπράχθηκε η παράβαση; Πρέπει, ενδεχομένως, να γίνει διάκριση μεταξύ των

δασμών που έχουν εισπραχθεί ως ίδιοι πόροι της Κοινότητας και των λοιπών (εθνικών) δασμών και φορολογήσεων;»

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

15. Η Lensing & Brockhausen εκφράζει αμφιβολίες ως προς τη λυσιτέλεια των προδικαστικών ερωτημάτων για στην επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης. Έχει ειδικότερα την άποψη ότι τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως πρέπει να εκτιμηθούν υπό το φως του άρθρου 36, παράγραφος 1, του κανονισμού 222/77 και όχι υπό το φως των διατάξεων στις οποίες αναφέρονται τα προδικαστικά ερωτήματα.

16. Πράγματι, κατά την άποψή της, το άρθρο 36, παράγραφος 1, τυγχάνει εφαρμογής στην περίπτωση κατά την οποία υπήρξε παράβαση των διαδικαστικών κανόνων περί κοινοτικής διαμετακομίσεως και στην οποία το κράτος μέλος εντός του οποίου διαπράχθηκε η παράβαση αυτή είναι γνωστό, ενώ το άρθρο 36, παράγραφος 3, εφαρμόζεται στην περίπτωση κατά την οποία υπήρξε παράβαση χωρίς να είναι γνωστό εντός ποιου κράτους διαπράχθηκε η παράβαση αυτή. Εν προκειμένω όμως, η παράβαση δεν μπορεί παρά να διαπράχθηκε στο Βέλγιο, στον παραλήπτη, οπότε πρέπει να εφαρμοστεί το άρθρο 36, παράγραφος 1.

17. Πώς πρέπει να αντιμετωπιστεί αυτή η συλλογιστική; Είναι βέβαιο κατά την άποψή μου ότι το άρθρο 36, παράγραφος 1, εισάγει γενική αρχή κατά την οποία η είσπραξη των δασμών πρέπει να επιδιωχθεί από το κράτος μέλος στο οποίο διαπράχθηκε παράβαση ή παρατυπία όταν το κράτος αυτό έχει καθοριστεί. Αυτό επιβεβαιώνεται από το ότι το άρθρο 36, παράγραφος 3, καταλήγει επίσης στην απονομή της αρμοδιότητας στο κράτος αυτό, στις διάφορες περιπτώσεις κατά τις οποίες, μετά από περίοδο ερευνών και αβεβαιότητας όσον αφορά τον τόπο της παραβάσεως, διαπιστώνεται τελικά ότι αυτή διαπράχθηκε σε κράτος μέλος άλλο από εκείνο όπου βρίσκεται το τελωνείο αναχωρήσεως.

18. Από την άλλη πλευρά, δεν είναι εντούτοις δυνατό να παραβλεφθεί το γεγονός ότι το άρθρο 36, παράγραφος 1, αναφέρεται σε οποιαδήποτε παράβαση ή παρατυπία, ενώ το άρθρο 36, παράγραφος 3, αφορά συγκεκριμένη περίπτωση, ήτοι εκείνη, όπως στην παρούσα υπόθεση, κατά την οποία η αποστολή δεν προσκομίστηκε στο τελωνείο προορισμού.

19. Επιπλέον, η παράγραφος αυτή έχει ακριβώς ως στόχο να καλύψει τις περιπτώσεις κατά τις οποίες, όπως εν προκειμένω, ο τόπος της παραβάσεως, άγνωστος στην αρχή, κατέστη δυνατό να προσδιοριστεί μεταγενέστερα.

20. Σε σχέση προς την παράγραφο 1, η παράγραφος 3 του άρθρου 36 πρέπει επομένως να θεωρηθεί ως lex specialis και συνεπώς η διάταξη αυτή, καθώς και το άρθρο 11 α του κανονισμού 1062/87, πρέπει να ερμηνευθεί για να δοθεί η δυνατότητα στο παραπέμπον δικαστήριο να επιλύσει την ενώπιόν του εκκρεμή διαφορά.

Επί του πρώτου ερωτήματος

21. Με το πρώτο ερώτημά του, το Bundesfinanzhof ερωτά αν, δυνάμει του άρθρου 36, παράγραφος 3, του κανονισμού 222/77, σε συνδυασμό με το άρθρο 11 α, παράγραφος 2, του κανονισμού 1062/87, το κράτος μέλος από το οποίο εξαρτάται το τελωνείο αναχωρήσεως μπορεί να προβεί στην είσπραξη των εισαγωγικών δασμών μόνον αν υπέδειξε στον κυρίως υπόχρεο ότι διαθέτει προθεσμία τριών μηνών για να προσκομίσει την απόδειξη του τόπου της παραβάσεως ή της παρατυπίας και ότι η απόδειξη αυτή δεν προσκομίστηκε εντός της εν λόγω προθεσμίας.

22. Η Lensing & Brockhausen υποστηρίζει ότι από τις συνδυασμένες διατάξεις του άρθρου 36, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 222/77 και του άρθρου 11 α του κανονισμού 1062/87 προκύπτει ότι, για να μπορεί εγκύρως ένα κράτος μέλος να προβεί στην είσπραξη των εισαγωγικών δασμών, πρέπει να πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις: πρέπει να υφίσταται αμφιβολία ως προς την ύπαρξη κανονικής προσκομίσεως της αποστολής· ο τόπος όπου διαπράχθηκε η παράβαση δεν πρέπει να έχει προσδιοριστεί ακόμη· το τελωνείο αναχωρήσεως πρέπει να οχλήσει τον κυρίως υπόχρεο να προσκομίσει, εντός της τρίμηνης προθεσμίας, την απόδειξη ότι πραγματοποιήθηκε η προσκόμιση της αποστολής ή την απόδειξη του τόπου στον οποίο διαπράχθηκε η παράβαση.

23. Αναλόγως του αποτελέσματος της οχλήσεως, η αρμοδιότητα κατανέμεται μεταξύ των κρατών μελών και, ιδίως, αν ο κυρίως υπόχρεος προσκομίσει την απόδειξη του τόπου στον οποίο διαπράχθηκε η παράβαση, το κράτος μέλος στο έδαφος του οποίου διαπράχθηκε η παράβαση είναι αρμόδιο να προβεί στην είσπραξη των δαμών.

24. Κατά την Lensing & Brockhausen, η διαδικασία αυτή έχει υποχρεωτικό χαρακτήρα όταν συντρέχει περίπτωση καλυπτόμενη από το άρθρο 36, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 222/77. Αν γινόταν δεκτό ότι τα κράτη μέλη δεν είναι υποχρεωμένα να τηρούν τη διαδικασία αυτή, αυτό θα είχε ως συνέπεια να αναγνωριστεί στο άρθρο 36, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 222/77 και ειδικότερα στο άρθρο 11α του κανονισμού 1062/87 αποτέλεσμα ακριβώς αντίθετο από την πραγματική του έννοια, καθώς και από τον επιδιωκόμενο στόχο, που είναι η σαφής κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ των κρατών μελών και συνεπώς η αποφυγή των συγκρούσεων αρμοδιοτήτων.

25. Η Lensing & Brockhausen υποστηρίζει συνεπώς, ότι ελλείψει οχλήσεως του κυρίως υποχρέου να προσκομίσει εντός της τρίμηνης προθεσμίας την απόδειξη του τόπου διαπράξεως της παραβάσεως, το οικείο κράτος μέλος δεν μπορεί να προβεί στην είσπραξη των εισαγωγικών δασμών.

26. Η Γερμανική Κυβέρνηση παρατηρεί ότι οι διατάξεις του άρθρου 36, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 222/77, σε συνδυασμό με το άρθρο 11 α του κανονισμού 1062/87, αποσκοπούν στο να καθοριστεί ποιο κράτος μέλος είναι αρμόδιο να εξασφαλίσει, εντός συντόμου χρονικού διαστήματος, την είσπραξη των δασμών και λοιπών επιβαρύνσεων σε περίπτωση παραβάσεως των κανόνων περί κοινοτικής διαμετακομίσεως. Για να εξασφαλιστεί η είσπραξη των τελών αυτών, ακόμη και στην περίπτωση κατά την οποία δεν μπορεί να προσδιοριστεί σαφώς ο τόπος της διαπράξεως της παραβάσεως, το άρθρο 36, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, δημιουργεί το

τεκμήριο ότι η παράβαση διαπράχθηκε στο κράτος μέλος από το οποίο εξαρτάται το τελωνείο αναχωρήσεως. Η μη είσπραξη για τον μόνο λόγο ότι δεν κατέστη δυνατό να προσδιοριστεί ο τόπος της παραβάσεως μπορεί έτσι να αποφευχεί.

27. Σκοπός της τασσόμενης στο άρθρο 11 α του κανονισμού 1062/87 προθεσμίας είναι μόνον η τυπική ρύθμιση της διοικητικής διαδικασίας διαπιστώσεως του πραγματικού τόπου της παραβάσεως, ώστε να προσδιοριστεί το αρμόδιο κράτος μέλος για την είσπραξη των δασμών, να επιταχυνθεί η είσπραξη αυτή και, κατά τον τρόπο αυτό, να εξασφαλιστεί η είσπραξη των ιδίων πόρων της Κοινότητας. Κατά τη Γερμανική Κυβέρνηση, η ερμηνεία του άρθρου 11 α του κανονισμού 1062/87 κατά την οποία η ειδοποίηση σχετικά με την προθεσμία αποτελεί επιτακτική προϋπόθεση για την πλήρωση του τεκμηρίου ότι η παράβαση διαπράχθηκε στο κράτος μέλος αναχωρήσεως και, επομένως, για την αναγνώριση της αρμοδιότητας αυτού του κράτους μέλους θα είχε ως συνέπεια ότι, σε περίπτωση μη καθορισμού προθεσμίας, ουδέν κράτος μέλος θα ήταν αρμόδιο για την είσπραξη των δασμών και λοιπών επιβαρύνσεων και επομένως ουδεμία εξασφάλιση της εισπράξεως αυτής θα υπήρχε, παρά την ύπαρξη παραβάσεως δεόντως διαπιστωθείσας. Αυτό όμως θα αντέβαινε στη βούληση του κοινοτικού νομοθέτη.

28. Κατά την άποψη της Γερμανικής Κυβερνήσεως, πρέπει συνεπώς να γίνει δεκτό το τεκμήριο ότι η παράβαση διαπράχθηκε στο κράτος μέλος αναχωρήσεως, και όταν ακόμη ο πραγματικός τόπος της παραβάσεως δεν κατέστη δυνατό να προσδιοριστεί και ουδεμία προθεσμία τάχθηκε σύμφωνα με το άρθρο 11 α, παράγραφος 2, του κανονισμού 1062/87. Ανεξάρτητα από τους κανόνες σχετικά με τον καθορισμό του αρμόδιου για την είσπραξη κράτους μέλους, τα δικαιώματα του κυρίως υποχρέου ουδόλως θα θίγονταν κατά τον τρόπο αυτό, διότι θα εξακολουθούσε να είναι υπεύθυνος για την καταβολή των επιβαρύνσεων λόγω των υποχρεώσεων τις οποίες υπέχει σχετικά με την τελωνειακή οφειλή.

29. Κατά την άποψη της Επιτροπής, από το γράμμα και τον σκοπό του άρθρου 36, παράγραφος 3, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 222/77, σε συνδυασμό με το άρθρο 11 α του κανονισμού 1062/87, προκύπτει ότι το τεκμήριο του άρθρου 36, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, και, επομένως, η αρμοδιότητα του τελωνείου αναχωρήσεως ισχύουν μόνον όταν στον κυρίως υπόχρεο τάχθηκε προθεσμία τριών μηνών για να προσκομίσει την απόδειξη του τόπου όπου διαπράχθηκε η παράβαση ή παρατυπία και η απόδειξη αυτή δεν προσκομίστηκε. Η Επιτροπή διευκρινίζει ότι το άρθρο 36, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 222/77, δυνάμει του οποίου το εν λόγω τεκμήριο μπορεί να ανασκευαστεί («εκτός αν»), προβλέπει σαφώς ότι πρέπει να χορηγηθεί προθεσμία και παραπέμπει για τον σκοπό αυτό στο άρθρο 11 α του κανονισμού 1062/87. Η Επιτροπή διευκρινίζει επίσης τους λόγους στους οποίους βασίζεται η διάταξη αυτή. Το ζήτημα αυτό θα εξεταστεί στη συνέχεια.

30. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, λαμβανομένων υπόψη των συνθηκών της προκειμένης περιπτώσεως, το τεκμήριο δεν μπορεί να ισχύσει υπέρ του κράτους μέλους αναχωρήσεως, και επομένως, οι γερμανικές τελωνειακές αρχές δεν μπορούσαν να προβούν στην είσπραξη των δασμών και λοιπών επιβαρύνσεων.

31. Η Δανική Κυβέρνηση, αν και εκφράζει κάποια κατανόηση για τις αμφιβολίες του παραπέμποντος δικαστηρίου και τη θέση της Γερμανικής Κυβερνήσεως, υποστηρίζει επίσης ότι το τελωνείο αναχωρήσεως δεν μπορεί να προβεί στην είσπραξη των δασμών εφόσον δεν έταξε την τρίμηνη προθεσμία στον κυρίως υπόχρεο.

32. Από την πλευρά μου, δεν μπορώ παρά να συμμεριστώ την ανάλυση της Επιτροπής, της Δανικής Κυβερνήσεως και της Lensing & Brockhausen.

33. Πράγματι, ο υποχρεωτικός χαρακτήρας της υποδείξεως της τρίμηνης προθεσμίας προκύπτει κατά τρόπο αναμφισβήτητο από τη διατύπωση του άρθρου 11 α, παράγραφος 2, του κανονισμού 1062/87. Το άρθρο αυτό ορίζει πράγματι ότι η ειδοποίηση «πρέπει να αναφέρει κυρίως την προθεσμία (...)» και ότι «η προθεσμία αυτή ανέρχεται σε τρεις μήνες».

34. Όπως και η Επιτροπή, είμαι της γνώμης ότι η μέθοδος αυτή επελέγη διότι επιτρέπει την επίτευξη των ακόλουθων στόχων.

35. Σκοπό έχει να εξασφαλίσει την ταχύτερη περάτωση της διαδικασίας ερευνών καθώς και τον προσδιορισμό του αρμόδιου κράτους, και συνεπώς την ταχεία είσπραξη των δασμών, παροτρύνοντας τον κυρίως υπόχρεο να συνεργαστεί ενεργητικά για την αποσαφήνιση της καταστάσεως, διότι στην αντίθετη περίπτωση θα πρέπει να καταβάλει τους δασμούς στο κράτος μέλος του τελωνείου αναχωρήσεως.

36. Κατορθώνοντας να αποδείξει ότι η διαδικασία περατώθηκε κανονικά, ο κυρίως υπόχρεος θα απαλλαγεί οριστικά από την τελωνειακή οφειλή, η οποία θα βαρύνει τον παραλήπτη των εμπορευμάτων.

37. Αποδεικνύοντας ότι διαπράχθηκε παρατυπία σε άλλο κράτος μέλος, ο κυρίως υπόχρεος θα έχει επίσης μια πιθανότητα να αποφύγει την τελωνειακή οφειλή, δεδομένου ότι το οικείο κράτος μέλος θα μπορούσε να αναζητήσει τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα (τα οποία ευθύνονται αλληλεγγύως και εις ολόκληρον) και να τους ζητήσει την καταβολή των δασμών.

38. Αν το ποσοστό του ΦΠΑ είναι χαμηλότερο σ' αυτό το κράτος μέλος, ο κυρίως υπόχρεος, εφόσον δεν θα μπορέσει να αποφύγει την τελωνειακή οφειλή, θα έχει τουλάχιστον το πλεονέκτημα να επωφεληθεί από το χαμηλότερο αυτό ποσοστό.

39. Επιπλέον, ο προσδιορισμός του τόπου της παραβάσεως θα επιτρέψει την είσπραξη των δασμών και λοιπών επιβαρύνσεων από εκείνο το κράτος μέλος το οποίο πρέπει λογικά να προβεί στην είσπραξη αυτή, διότι ο τόπος της παραβάσεως βρίσκεται συνήθως στο κράτος μέλος στο οποίο διατέθηκαν προς κατανάλωση τα εμπορεύματα.

40. Ο κανόνας του καθορισμού τρίμηνης προθεσμίας έχει συνεπώς σκοπό να εξασφαλίσει συγχρόνως, στο μέτρο του δυνατού, ότι οι δασμοί και λοιπές επιβαρύνσεις θα εισπραχθούν από το πράγματι αρμόδιο

κράτος μέλος και ότι θα καταβληθούν από τον παραλήπτη των εμπορευμάτων.

41. Μπορούμε επομένως να καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι η τρίμηνη προθεσμία δεν αποτελεί απλώς διαδικαστική προθεσμία, αλλά επιτακτική προϋπόθεση από την τήρηση της οποίας εξαρτάται η αρμοδιότητα του τελωνείου αναχωρήσεως να προβεί στην είσπραξη των δασμών και λοιπών επιβαρύνσεων (αν, κατά την εκπνοή της προθεσμίας αυτής, ο κυρίως υπόχρεος δεν έχει προσκομίσει την απόδειξη ότι η ενέργεια της διαμετακομίσεως περατώθηκε κανονικά ή ότι η παράβαση διαπράχθηκε σε άλλο κράτος μέλος).

42. Τέλος, και για να δοθεί απάντηση στην επιχειρηματολογία της Γερμανικής Κυβερνήσεως, πρέπει να διαπιστωθεί ότι ο μη καθορισμός της τρίμηνης προθεσμίας δεν καταλήγει κατ' ανάγκη στο να μην είναι αρμόδιο κανένα κράτος.

43. Πράγματι, αν πριν από την εκπνοή τριετούς προθεσμίας, μπορεί ακόμη να αποδειχθεί με οποιονδήποτε τρόπο ότι η παράβαση διαπράχθηκε είτε στο κράτος μέλος του τελωνείου αναχωρήσεως είτε στο κράτος μέλος προορισμού του εμπορεύματος είτε σε άλλο κράτος μέλος διά του οποίου διαμετακομίστηκε το εμπόρευμα, η είσπραξη των δασμών και λοιπών επιβαρύνσεων θα διενεργηθεί από αυτό το κράτος μέλος.

44. Το Bundesfinanzhof μας επιβεβαιώνει όμως ότι η Lensing & Brockhausen προσκόμισε, εντός αυτής της τριετούς προθεσμίας, «την απόδειξη, μέσω καταλλήλων εγγράφων, ότι η παράβαση διαπράχθηκε στο Βέλγιο».

45. Συνέπεια της αποδείξεως αυτής είναι ότι το κράτος μέλος στο οποίο συντελέστηκε η παράβαση, εν προκειμένω το Βασίλειο του Βελγίου, κατέστη οριστικά το μόνο αρμόδιο να προβεί στην είσπραξη των σχετικών δασμών.

46. Το γεγονός ότι αυτό το κράτος μέλος φαίνεται ότι δεν μπορεί πλέον να ασκήσει την αρμοδιότητά του λόγω της παραγραφής ουδόλως επηρεάζει την αποκλειστική αρμοδιότητά του.

47. Κατά την προφορική διαδικασία, ο εκπρόσωπος της Δανικής Κυβερνήσεως θεώρησε σκόπιμο να προβεί σε διευκρινίσεις σχετικά με την προθεσμία ένδεκα μηνών στην οποία αναφέρεται το άρθρο 11 α, παράγραφος 1. Πρόκειται για την προθεσμία εντός της οποίας το τελωνείο αναχωρήσεως πρέπει να ειδοποιήσει «το αργότερο» τον κυρίως υπόχρεο περί του ότι η αποστολή δεν προσκομίστηκε στο τελωνείο προορισμού και ότι δεν μπορεί να προσδιοριστεί ο τόπος όπου διαπράχθηκε η παράβαση ή η παρατυπία.

48. Κατά τη Δανική Κυβέρνηση, η προθεσμία αυτή (αντίθετα προς την προθεσμία των τριών μηνών) αποτελεί διαδικαστικό κανόνα και το τελωνείο αναχωρήσεως θα πρέπει να μπορεί να απαιτήσει την καταβολή των δασμών, έστω και αν ο κυρίως υπόχρεος ειδοποιήθηκε σχετικά με την τρίμηνη προθεσμία μετά την εκπνοή της προθεσμίας των ένδεκα μηνών.

49. Η Επιτροπή δήλωσε ότι συμμερίζεται την ερμηνεία, ενώ ο εκπρόσωπος της Lensing & Brockhausen υποστήριξε την αντίθετη άποψη.

50. Εφόσον το ζήτημα αυτό τέθηκε μόλις στο στάδιο της προφορικής διαδικασίας και δεν αποτελεί αντικείμενο των ερωτήσεων του Bundesfinanzhof, θεωρώ ότι δεν συντρέχει λόγος να λάβω συναφώς θέση.

51. Επανερχόμενος στο πρώτο ερώτημα όπως τέθηκε στο Δικαστήριο, προτείνω να δοθεί η απάντηση, όπως προτείνει η Επιτροπή, ότι το άρθρο 36, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 222/77 σε συνδυασμό με το άρθρο 11 α, παράγραφος 2, του κανονισμού 1062/87 ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι το κράτος μέλος από το οποίο εξαρτάται το τελωνείο αναχωρήσεως μπορεί να προβεί στην είσπραξη των εισαγωγικών δασμών, εφόσον η αποστολή δεν προσκομίστηκε στο τελωνείο προορισμού, μόνον υπό την προϋπόθεση ότι ο κυρίως υπόχρεος ειδοποιήθηκε προηγουμένως σχετικά με την τρίμηνη προθεσμία που προβλέπεται στο άρθρο 11 α, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1062/87 και δεν προσκόμισε την απαιτούμενη από το άρθρο αυτό απόδειξη.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

52. Εφόσον στο πρώτο ερώτημα του Bundesfinanzhof πρέπει να δοθεί καταφατική απάντηση, πρέπει επίσης να εξετασθεί το δεύτερο ερώτημα με το οποίο το παραπέμπον δικαστήριο ζητεί την ερμηνεία του άρθρου 36, παράγραφος 3, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 222/77.

53. Υπενθυμίζω ότι η διάταξη αυτή προβλέπει ότι, αν πριν από την παρέλευση τριετούς προθεσμίας έχει προσδιοριστεί το κράτος μέλος όπου διαπράχθηκε η παράβαση ή η παρατυπία, αυτό το κράτος μέλος προβαίνει στην είσπραξη των δασμών και λοιπών επιβαρύνσεων (εκτός από τους εισπραχθέντες, σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο, δυνάμει των ιδίων πόρων της Κοινότητας). Στην περίπτωση αυτή, ευθύς ως προσκομισθεί η απόδειξη εισπράξεως, οι δασμοί και λοιπές επιβαρύνσεις που είχαν εισπραχθεί αρχικά βάσει του τεκμηρίου αρμοδιότητας του κράτους μέλους από το οποίο εξαρτάται το τελωνείο αναχωρήσεως (εκτός από τους εισπραχθέντες δυνάμει των ιδίων πόρων της Κοινότητας) επιστρέφονται.

54. Ερωτάται αν η διάταξη αυτή επιτρέπει σε κράτος μέλος, που εισέπραξε εισαγωγικούς δασμούς ενώ δεν είχε τη σχετική αρμοδιότητα, να αρνηθεί να επιστρέψει τους δασμούς αυτούς μέχρις ότου ο κυρίως υπόχρεος προσκομίσει την απόδειξη ότι οι δασμοί αυτοί εισπράχθηκαν στο πράγματι αρμόδιο κράτος μέλος.

55. Η Lensing & Brockhausen παρατηρεί ότι ο σκοπός του άρθρου 36, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 222/77, που είναι η ρύθμιση των συγκρούσεων αρμοδιότητας μεταξύ κρατών μελών, θα διακυβευόταν αν ένα κράτος μέλος μπορούσε να προβεί στην είσπραξη των εισαγωγικών δασμών και στη συνέχεια να αναβάλει την απόδοσή τους αναμένοντας να αποδειχθεί

ότι το πράγματι αρμόδιο κράτος μέλος εισέπραξε τους δασμούς.

56. Φαίνεται αντίθετα, κατά την άποψη της Lensing & Brockhausen, ότι το αίσθημα της δικαιοσύνης και η αρχή του κράτους δικαίου επιβάλλουν στο κράτος μέλος, που απεδείχθη ότι δεν είναι αρμόδιο, να μη προβεί τουλάχιστον στην είσπραξη των απαιτούμενων δασμών όταν δεν τήρησε τη διαδικασία η οποία επιτρέπει τον προσδιορισμό του αρμόδιου κράτους.

57. Η Lensing & Brockhausen προσθέτει ότι ναι μεν η αρχή του κράτους δικαίου επιβάλλει την είσπραξη όλων των νόμιμα προβλεπόμενων δασμών, απαιτεί όμως επίσης η είσπραξη αυτή να διενεργείται διά της νόμιμης οδού. Θα συνέτρεχε παραβίαση της αρχής αυτής αν κάθε κράτος μέλος μπορούσε να προβεί στην είσπραξη, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που δεν είναι αρμόδια.

58. Αν γινόταν δεκτό ότι κάθε κράτος είναι αρμόδιο να προβαίνει στην είσπραξη των εισαγωγικών δασμών, περισσότερα μη αρμόδια κράτη μέλη θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως έχοντα το δικαίωμα να προβούν στην είσπραξη αυτή στα πλαίσια της ίδιας διαδικασίας διαμετακομίσεως. Όταν το πράγματι αρμόδιο κράτος μέλος δεν μπορεί πλέον να προβεί στην είσπραξη των εισαγωγικών δασμών λόγω, π.χ., της επελεύσεως της παραγραφής, όπως συμβαίνει στην υπόθεση της κύριας δίκης, ο κυρίως υπόχρεος δεν θα μπορούσε να επιτύχει την επιστροφή των εισαγωγικών δασμών από κανένα από τα μη αρμόδια κράτη μέλη τα οποία παρενέβησαν, ενώ θα είχε προβεί περισσότερες φορές στην καταβολή των δασμών αυτών.

59. Η παρατήρηση αυτή ισχύει ανεξάρτητα του κατά πόσον πρόκειται για ιδίους πόρους της Κοινότητας ή για άλλες (εθνικές) επιβαρύνσεις.

60. Η Γερμανική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το άρθρο 36, παράγραφος 3, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 222/77 έχει ως γενικό στόχο να εγγυηθεί την είσπραξη των δασμών και λοιπών επιβαρύνσεων, ακόμη και όταν το κράτος μέλος το οποίο προέβη στην είσπραξη δεν είναι αρμόδιο. Είναι συναφώς άνευ σημασίας ότι ο προσδιορισμός του αρμόδιου για την είσπραξη των δασμών κράτους μέλους πάσχε διαδικαστική πλημμέλεια, εν προκειμένω λόγω της μη ειδοποιήσεως σχετικά με την προθεσμία που προβλέπεται στο άρθρο 11 α, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο. Ο πραγματικός τόπος της παραβάσεως μπορεί επίσης να καθοριστεί βάσει αποδείξεων οι οποίες προσκομίζονται μεταγενέστερα και όχι μόνο βάσει των ερευνών των τελωνειακών υπηρεσιών.

61. Η διατύπωση «ευθύς ως προσκομισθεί η απόδειξη εισπράξεως (...)» δείχνει σαφώς, κατά την άποψη της Γερμανικής Κυβερνήσεως, ότι η επιστροφή των δασμών που εισπράχθηκαν από μη αρμόδιο κράτος μέλος μπορεί να διενεργηθεί μόνον όταν το αρμόδιο κράτος μέλος εισέπραξε πράγματι τα αντίστοιχα ποσά. Οι παρατηρηθείσες διαδικαστικές πλημμέλειες κατά τον καθορισμό του τόπου της παραβάσεως, ενόψει του προσδιορισμού του αρμόδιου κράτους μέλους, δεν μπορούν συνεπώς, κατά την άποψη της Γερμανικής Κυβερνήσεως, να έχουν ως συνέπεια να μην εισπραχθούν ουδόλως τα οφειλόμενα ως εισαγωγικοί δασμοί ποσά.

62. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι κατά τη διάρκεια της τριετούς περιόδου, είναι πά-

ντοτε δυνατό να ανασκευασθεί το τεκμήριο της αρμοδιότητας του κράτους μέλους αναχωρήσεως. Μετά την εκπνοή της προθεσμίας αυτής, πρέπει, για λόγους ασφάλειας δικαίου, να εφαρμοσθεί η αρχή κατά την οποία το κράτος μέλος αναχωρήσεως προβαίνει στην είσπραξη των δασμών και λοιπών επιβαρύνσεων. Από τη διατύπωση της επίμαχης διατάξεως, η οποία αναφέρεται στην προβλεπόμενη στο δεύτερο εδάφιο είσπραξη, και από τα συμφραζόμενα του πρώτου και του δευτέρου εδαφίου, προκύπτει ότι η εφαρμογή του τρίτου εδαφίου προϋποθέτει ότι μια αρμόδια κατά την έννοια του δεύτερου εδαφίου αρχή (δηλαδή βάσει του τιθέμενου στο δεύτερο εδάφιο τεκμηρίου) προέβη στην είσπραξη των δασμών αυτών.

63. Η μη είσπραξη ή η επιστροφή των δασμών και λοιπών επιβαρύνσεων που εισπράχθηκαν από το μη αρμόδιο κράτος αναχωρήσεως δεν έχει κατ' αρχήν, κατά την άποψη της Επιτροπής, επίπτωση επί της τελωνειακής οφειλής του κυρίως υποχρέου. Υπό την επιφύλαξη της εξαλείψεως της οφειλής αυτής, το κράτος μέλος εντός του οποίου διαπράχθηκε η παράβαση είναι υποχρεωμένο να προβεί στην είσπραξη των δασμών και λοιπών επιβαρύνσεων σύμφωνα με το άρθρο 36, παράγραφος 1, του κανονισμού 222/77.

64. Η Επιτροπή συνάγει το συμπέρασμα ότι το άρθρο 36, παράγραφος 3, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 222/77 δεν εφαρμόζεται σε περίπτωση όπως αυτή της υποθέσεως της κύριας δίκης.

65. Κατά την άποψή μου, το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγει η Επιτροπή επιβάλλεται να γίνει δεκτό και αποτελεί τη βάση για την απάντηση στο δεύτερο ερώτημα του Bundesfinanzhof.

66. Πράγματι, όπως αποδεικνύει η ανάλυση του πρώτου ερωτήματος, υπό τις συνθήκες της υποθέσεως της κύριας δίκης, οι αρχές του κράτους μέλους από το οποίο εξαρτάται το τελωνείο αναχωρήσεως δεν είχαν το δικαίωμα να προβούν στην είσπραξη των δασμών και λοιπών επιβαρύνσεων.

67. Πρέπει λοιπόν να διαπιστωθεί ότι το άρθρο 36, παράγραφος 3, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 222/77 θέτει τις προϋποθέσεις της επιστροφής των δασμών από κράτος μέλος το οποίο, κατ' αρχάς είχε το δικαίωμα να προβεί στην είσπραξή τους βάσει του τεκμηρίου που τίθεται με το πρώτο και το δεύτερο εδάφιο του άρθρου αυτού.

68. Αν, αντίθετα, το κράτος μέλος του τελωνείου αναχωρήσεως δεν ήταν αρμόδιο να προβεί στην είσπραξη των δασμών (διότι δεν είχε ειδοποιήσει σχετικά με την τρίμηνη προθεσμία), δεν μπορεί να αντιταχθεί στην επιστροφή τους για τον λόγο ότι οι δασμοί αυτοί δεν εισπράχθηκαν εντός του κράτους στο οποίο διαπράχθηκε η παράβαση.

69. Δεν είναι πράγματι νοητό, οι αρχές κράτους μέλους να μπορούν να επιβάλουν προϋποθέσεις για την επιστροφή ποσών τα οποία δεν είχαν δικαίωμα να εισπράξουν.

70. Αυτό συνεπάγεται επιπλέον ότι δεν συντρέχει λόγος να γίνει διάκριση μεταξύ των δασμών που εισπράττονται δυνάμει των ιδίων πόρων της Κοινότητας και των λοιπών (εθνικών) δασμών και επιβαρύνσεων.

71. Πράγματι, αν οι αρχές του κράτους μέλους από το οποίο εξαρτάται το τελωνείο αναχωρήσεως δεν είχαν το δικαίωμα να προβούν στην είσπραξη δασμών, δεν είχαν επίσης το δικαίωμα να προβούν στην είσπραξη δασμών που αντιπροσωπεύουν ιδίους πόρους της Κοινότητας. Επομένως, οφείλουν επίσης να επιστρέψουν το μέρος αυτό των εισπραχθέντων ποσών.

72. Στο δεύτερο ερώτημα του Bundesfinanzhof πρέπει επομένως να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 36, παράγραφος 3, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 222/77 ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση κατά την οποία ένα τελωνείο του κράτους μέλους αναχωρήσεως προέβη στην είσπραξη των δασμών που αφορούν εμπορεύματα τεθέντα υπό καθεστώς κοινοτικής διαμετακομίσεως, χωρίς εντούτοις να έχει παραχωρήσει στον κυρίως υπόχρεο προθεσμία για να προσκομίσει την απόδειξη του τόπου στον οποίο διαπράχθηκε η παράβαση ή η παρατυπία, σύμφωνα με το άρθρο 11 α, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1062/87.

Προτάσεις

73. Κατόπιν της αναλύσεως αυτής, προτείνω συνεπώς στο Δικαστήριο να δώσει τις ακόλουθες απαντήσεις στα προδικαστικά ερωτήματα του Bundesfinanzhof:

«1) Το άρθρο 36, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΟΚ) 222/77 του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 1976, περί της κοινοτικής διαμετακομίσεως, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 474/90 του Συμβουλίου, της 22ας Φεβρουαρίου 1990, σε συνδυασμό με το άρθρο 11 α, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1062/87 της Επιτροπής, της 27ης Μαρτίου 1987, για τις διατάξεις εφαρμογής και τα μέτρα απλούστευσης του καθεστώτος κοινοτικής διαμετακόμισης, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1429/90 της Επιτροπής, της 29ης Μαΐου 1990, ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι το κράτος μέλος από το οποίο εξαρτάται το τελωνείο αναχωρήσεως μπορεί να προβεί στην είσπραξη των εισαγωγικών δασμών, εφόσον η αποστολή δεν προσκομίστηκε στο τελωνείο προορισμού, μόνον υπό την προϋπόθεση ότι ο κυρίως υπόχρεος ειδοποιήθηκε προηγουμένως σχετικά με την τρίμηνη προθεσμία που προβλέπεται στο άρθρο 11 α, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1062/87 και δεν προσκόμισε την απαιτούμενη από το άρθρο αυτό απόδειξη.

2) Το άρθρο 36, παράγραφος 3, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 222/77, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 474/90 ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση κατά την οποία ένα τελωνείο του κράτους μέλους αναχωρήσεως προέβη στην είσπραξη των δασμών που αφορούν εμπορεύματα τεθέντα υπό καθεστώς κοινοτικής διαμετακομίσεως, χωρίς εντούτοις να έχει παραχωρήσει στον κυρίως υπόχρεο προθεσμία για να προσκομίσει την απόδειξη του τόπου στον οποίο διαπράχθηκε η παράβαση ή η παρατυπία, σύμφωνα με το άρθρο 11 α, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1062/87, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1429/90.»